

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2405/2018
04.12.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Стошић, адвокат из ..., против туженог ББ, чији је пуномоћник Споменка Билић, адвокат из ..., ради поништаја решења и враћања на рад, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4020/16 од 17.11.2017. године, у седници одржаној 04.12.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4020/16 од 17.11.2017. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 11519/10 од 12.09.2016. године, усвојен је тужбени захтев тужиоца па су поништена, као незаконита и то решење којим се утврђује да је услед организационих промена код туженог престала потреба за радом тужиоца, донета од стране генералног директора и заменика генералног директора туженог од 05.03.2010. године, заведено код туженог под бројем .. и решење о отказу уговора о раду донето од стране генералног директора и заменика генералног директора туженог од 08.03.2010. године, заведено код туженог под бројем .., којим је тужиоцу престао радни однос. Ставом 2. изреке, обавезан је тужени да тужиоца врати на рад. Ставом 3. изреке, тужба тужиоца је одбачена у делу којим је тражено да суд обавезе туженог да тужиоца распореди на послове који одговарају његовој стручној спреми, знању и способностима. Ставом 4. изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 441.250,00 динара са законском затезном каматом од када су наступили услови за извршење па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4020/16 од 17.11.2017. године, ставом 1. изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 11519/10 од 12.09.2016. године у ставу 1, 2. и 4. изреке. Ставом 2. изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова поступка по жалби, као неоснован.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361. ст. 1. и 2. тач. 5. и 12. ЗПП и погрешне примене материјалног права из члана 363. ЗПП.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 399. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 125/04 и 111/09), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се истиче и битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361. ст. 1. и 2. тач. 5. и 12. ЗПП које су истицане у поступку по жалби. Имајући у виду да се другостепени суд правилно изјаснио о не постојању наведених битних повреда одредаба парничног поступка, у другостепеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 1. у вези са чланом 382. став 1. ЗПП, као ревизијски разлог по члану 398. став 1. тачка 3. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен код туженог на одређено време на пословима референта техничке подршке Одељења ИТ. Међутим, решењем туженог број .. од 05.03.2010. године, утврђено је да је услед организационих промена код туженог престала потреба за радом тужиоца и да ће радноправни однос тужиоца бити решен исплатом законске отпремнине у износу од 105.429,00 динара и да на дан доношења решења тужилац има навршених шест пуних година стажа. Решењем туженог број .. од 08.03.2010. године тужиоцу запосленом на пословима референта Одсек техничке подршке Одељења ИТ, за чијим је радом престала потреба је отказан уговор о раду број .. од 27.12.2007. године при чему је констатовано да је запосленом исплаћена отпремнина у нето износу од 105.429,00 динара, те да тужиоцу престаје радни однос даном достављања решења.

У образложењу решења је наведено да је код туженог дошло до организационих промена које имају за последицу смањења укупног броја запослених, да је престала потреба за радом тужиоца, да тужени није у могућности да тужиоца премести на друге послове и да му обезбеди рад код другог послодавца, преквалификацију или доквалификацију, са скраћеним радним временом, као ни остваривање других права у складу са законом и Колективним уговором и да је у складу са одредбом члана 153. Закона о раду и чл. 70-74. Колективног уговора туженог донета одлука број .. од 01.02.2010. године о престанку потребе за обављањем одређених послова код туженог. Пре доношења решења тужени је 27.11.2009. године усвојио Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији послова, а по претходно опредељеном мишљењу репрезентативног синдиката и Националне службе за запошљавање. Дана 28.12.2009. године донет је Програм решавања вишка запослених. Новим Правилником на нивоу друштва сведен је број систематизованих места са 504 на 356 места, а обавештењем тужени је позвао запосленог да се пријави за добровољни социјални програм. На дан доношења програма код туженог је било 442 запослена на неодређено време, а на дан 09.12.2009. године 75 запослених је дало сагласност да буду проглашени технолошким вишком. Тужилац није дао сагласност да буде проглашен технолошким вишком.

Полазећи од тога да је тужени Елаборатом о структурним променама код туженог (друга фаза – новембар 2009. године заведеним под бројем .. од 19.11.2002. године), утврдио да је на дан 01.07.2009. године код туженог остало 461 запослени да ће завршетком друге фазе структурних промена код туженог доћи до смањења броја запослених за 20%, то је доношењем Правилника о систематизацији радних места 27.11.2009. године, у коме је наведен тачан број извршилаца, тужени морао да зна и број запослених који представљају технолошки вишак. Првостепени суд је закључио да је тужени био дужан да донесе Програм решавања вишка запослених у складу са чланом 153. став 2. Закона о раду. Имајући у виду чињеницу да је код туженог за 75 лица престала потреба за радом и да је одлуком број .. од 01.02.2010. године утврђено да 18 лица представљају технолошки вишак, али како радни однос истима није престао изјавом запослених нити отказом послодавца због повреде радне обавезе, нити споразумом, у ком случају не би имали право на отпремнину, првостепени суд је оценио да је дана 27.11.2009. године када је донет Правилник о систематизацији радних места и тужени позвао запослене обавештењем да се пријаве за добровољни социјални програм, до доношења оспорених одлука (тужени) поступио неправилно када је отпустио 93 запослена, а међу њима и тужиоца који није дао сагласност да му радни однос престане као технолошки вишак јер је у складу са одредбом члана 153. став 2. Закона о раду морао да донесе Програм решавања вишка запослених, што није учинио. Оцењено је да је решење туженог незаконито па је усвојио тужбени захтев тужиоца налазећи да је у конкретном случају изостала и примена критеријума приликом одређивања ко ће од запослених бити оглашен технолошким вишком, као и да је оцењивање тужиоца од 01.01.2009. године вршило лице које није било непосредни руководилац тужиоца, као и да оцењивање није вршено након доношења Правилника о примени критеријума за утврђивање вишка запослених број .. од 21.12.2009. године. Осим тога, у оспореном решењу се не наводе конкретни разлози због кога је управо тужиоцу престао радни однос код туженог. Према одредби члана 153. Закона о раду ("Службени гласник РС" бр. 24/05, 6/05 и 54/09) послодавац, тј. овде тужени је био дужан да утврди да ће доћи до престанка потребе за радом најмање 20 запослених у оквиру периода од 90 дана без обзира на укупан број запослених. Тужени није поступио ни у складу са чланом 155. цитираног Закона о раду јер није дао јасне критеријуме за утврђивање вишка запослених. Туженом је била дужност да донесе Програм и примени критеријуме у складу са чл. 153. и 155. Закона о раду, што није учинио.

Другостепени суд је у свему прихватио разлоге које је у погледу основаности тужбеног захтева изнео и првостепени суд налазећи да је правилно и потпуно утврђено чињенично стање и да је правилно примењено материјално право.

Врховни касациони суд налази да се ревизијом туженог неосновано указује на погрешну примену материјалног права из разлога што је другостепени суд правилно закључио да је приликом одлучивања првостепени суд донео правилну и на закону засновану одлуку.

Наиме, одредбом 153. Закона о раду ("Службени гласник РС" бр. 24/05, 61/05 и 54/09), прописано је да је послодавац дужан да донесе Програм решавања вишка запослених ако утврди да ће због технолошких, економских и организационих промена у оквиру периода од 30 дана доћи до престанка потребе за радом запослених на

неодређено време и то за најмање: 1) 10 запослених код послодавца који има у радном односу више од 20 а мање од 100 запослених на неодређено време; 2) 10% запослених код послодавца који је имао у радном односу најмање 100 а највише 300 запослених на неодређено време; 3) 30 запослених који има у радном односу преко 300 запослених на неодређено време. Ставом 2. истог члана је предвиђено да је послодавац дужан да донесе Програм ако утврди да ће доћи до престанка потребе за радом најмање 20 запослених у оквиру периода од 90 дана из разлога утврђених у ставу 1. овог члана без обзира на укупан број запослених код послодавца.

Одредба члана 155. Закона о раду јасно прописује шта Програм нарочито садржи – а између осталог и под тачком 4. критеријуме за утврђивање вишка запослених. Значи, тужени је имао обавезу да донесе Програм решавања вишка запослених и определи критеријуме у складу са чл. 153. и 154. Закона о раду и да правилно примени критеријуме за утврђивање вишка запослених што није учинио. У контексту тога правилно закључује другостепени суд да је евидентно да је свим запосленима радни однос престао по истом основу – отказом уговора о раду од стране послодавца као технолошког вишка, те да је без значаја да ли је један део од њих добровољно прихватио да буде проглашен за "вишак запослених уз исплату стимулативне отпремнине" а други није јер се они морају посматрати у укупном броју због чега је туженом била дужност доношења програма и критеријума и примена истих, што у конкретном случају није учињено.

Врховни касациони суд је ценио и наводе ревизије да суд нема овлашћења да испитује оправданост оснивања или укидања радних места или организационих целина, али то суд и не чини већ врши само оцену да ли је у тим радњама послодавац поступао у складу са законом и да ли је услед непоштовања законских прописа од стране послодавца дошло до повреде права запослених.

У конкретном случају, Врховни касациони суд налази да је другостепени суд правилно закључио да је тужени поступио неправилно када је донео решење о престанку радног односа тужиоцу и да су повређене цитиране законске одредбе, а да је усвајање захтева за враћање на рад нужна правна последица у смислу члана 191. став 1. Закона о раду.

Из напред изнетих разлога применом члана 405. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа
судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић